TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-12

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU CUMHURİYET DÖNEMİ HİKAYESİ (1923-1940)

Hikâye (öykü); yaşanmış ya da yaşanabilir olay veya durumların kişi, yer ve zamana bağlı olarak okuyucuda heyecan ve zevk uyandıracak şekilde anlatıldığı kısa edebî türdür.

XIV. yüzyılda İtalyan edebiyatında Boccaccio'nun (Bokaçyo) yazdığı Decameron (Dekameron) adlı eser, hikâye türünün ilk örneği kabul edilir.

Türk edebiyatında Tanzimat'tan önce hikâye türünün yerini halk hikâyeleri, destanlar, masallar, mesneviler ve Dede Korkut Hikâyeleri tutmaktaydı.

Batılı anlamda hikâye, Türk edebiyatına Tanzimat'la girdi. Ahmet Mithat Efendi'nin Letâif-i Rivâyât adlı eseri ilk hikâye örneklerinden sayılır. Letâif-i Rivâyât'ta yer yer geleneksel hikâyenin anlatım özelliklerine de rastlanır. Teknik açıdan güçlü, Batılı örneklere benzeyen ilk hikâye ise Samipaşazade Sezai'nin Küçük Şeyler adlı eseridir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren hikâyeciliğimizin öncü isimleri Memduh Şevket Esendal, Sait Faik Abasıyanık, Sabahattin Ali, Haldun Taner gibi sanatçılar oldu. Bu sanatçıların açtığı yollar; birçok yazarın yeni ürünleriyle çeşitlenmiş, zenginleşmiş ve hikâye sanatının nitelikli örneklerinin verilmesine zemin hazırladı..

1950'lerden sonra özellikle şekil yönünden yenilikler ve tema çeşitliliği, hikâye dünyamızda büyük gelişmeler oluşturdu.

Cumhuriyet Dönemi hikâyeciliğinde, özellikle 1960 sonrasında, artık geleneksel anlatımın dışında gelişen bir sanat anlayışı ortaya çıktı.

Bu dönemde bir yandan toplumcu gerçekçilik gelişirken bir yandan da yazarlar, toplumsal sorunların getirdiği tedirginlik ve bunalımları psikolojik çözümlemelerle okuyucuya yansıttılar.

Cumhuriyet dönemi sanatçıları, olaylardan yola çıkarak insanın iç dünyasını anlatmışlar, bireylerin iç dünyasını anlatırken de farklı tekniklerden yararlanmışlardır.

Bu dönemde Mustafa Kutlu dönemin insanının yaşadığı çatışmaları kaleme aldı.

Mustafa Kutlu, kaleme aldığı hikâyelerinde geçmiş kültüre, İslam'a, tasavvufa, erdeme ve insanın kendi iç dünyasına yer verdi. İslami duyarlılık onun hikâyelerinde estetiğe büründü. Anlatımı sade ve samimidir. Mustafa Kutlu, eserlerinde kullandığı teknikler ve geliştirdiği hikâye tarzıyla son dönem Türk hikâyeciliğinin önemli isimlerinden biri oldu.

Samipaşazade Sezai

Sorular

Soru 1

Anlaşılan aklıma takılan bu düşünceleri daha uzun boylu düşünüp duracağım. Kendimi belirlemek için gerekli bu. Kendimden kaçmak istemiyorum artık. Kendimden kaçtığım zaman yenildim; uzaklarda, bomboş, yabancısı olduğum yerlerde bozguna uğradım. Kuşku karmaşasının içine düştüm, kendimden uzaklaşmış olmanın korkusunu duydum.

Bu parçada aşağıdaki anlatım tekniklerinden hangisi kullanılmıştır?

A) Montaj
B) Diyalog
C) Anlatma
D) Özetleme
E) İç monolog

Cevap:E

Soru 2

Küçük tahta bavulumu bir elime, ak bezden dikilmiş torbamı öbür elime alıp hazırlandım. Tren yayvan, çıplak tepelerin önünden geçiyordu. Sonra yeşil bir ovaya girdi, tepeler gittikçe uzaklaşıyordu. Geniş tarlalar başlamıştı. Kavaklar, söğüt ağaçları belirdi. Derken tren yavaşladı. Akasya ağaçları içindeki küçük bir binanın önünde durdu. İstasyonda kırmızı şapkalı memurdan başka kimse yoktu.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada özellikleriyle verilen mekânlar arasında sayılamaz?

A) Yeşil ova
B) Geniş tarlalar
C) Büyük tren istasyonu
D) Küçük bir istasyon binası
E) Bitki örtüsünden yoksun tepeler

Cevap: C

Soru 3

2016 yılında Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'nü alan sanatçı, farklı bakış açısıyla Türk hikâyeciliğinde yeni bir tarzın öncülüğünü yapmıştır. İnsanın derinliğine yönelen, sırlarla örülü yarı rüya, yarı gerçek bir geçmişi arayan, zamanı ve eşyayı sorgulayan, bunları yaparken iman, ahiret, ölüm, kader, hayır ve şer gibi kavramları göz önünde bulunduran hikâyeler yazmıştır. "Yoksulluk İçimizde" adlı yapıtıyla 1981'de yılın hikâyecisi seçilmiştir.

Parçada sözü edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Selim İleri
B) Mustafa Kutlu
C) Sâmiha Ayverdi
D) Peyami Safa
E) Tarık Buğra

Cevap: B